

Til medlemmerne af Folketingets Miljøudvalg i forbindelse med foretræde for udvalget
torsdag den 27. oktober 2011

Vedr. vandløbsindsatsen i Vandplanerne

Resumé

Miljøambitionerne på vandløb i de danske vandplaner er langt større end for sammenlignelige vandløb i eksempelvis Nordtyskland. Det vil få alvorlige konsekvenser for afvanding af marker. Dette er ikke tilstrækkeligt belyst i vandplanerne, og det hænger slet ikke sammen med, at der kun er afsat 52 mio. kr. årligt til kompensation. Det er meget vigtigt, at vi ikke melder større indsats ind til EU, end vi kan finansiere. Det, der står i planerne, må man formode, at EU vil holde os op på, på et senere tidspunkt. Det skal være realistiske mål – det er langt fra tilfældet nu.

- *Det er problematisk, at de danske retningslinjer for udpegning af vandløb med nedsat miljømål (modificerede vandløb) ikke følger EU-guideline på området*
- *Der er i al for høj grad anvendt forældede data*
- *Der er lagt for lidt vægt på effekten af yderligere reduktion i spildevand*
- *Samlet set er det tvivlsomt, om forsigtighedsprincippet og proportionalitetsprincippet efterleves.*

Indledning

Det danske land er fra naturens side vådt. 50-60% af landbrugsarealerne er af den grund i dag afvandet. I vandplanerne anvendes virkemidlet ophør med eller ændret grødeskæring i vid udstrækning. Konsekvenserne ved ikke at kunne få ledt vand væk fra markerne, kan være meget store og er ikke tilstrækkeligt belyst i vandplanerne.

Hvis vi skal opretholde landbrugsproduktionen på landbrugsarealerne er det altafgørende, at afvandingen er i orden. Dette har vi set eksempler på denne sommer. Vi må i fremtiden påregne, at afvandingsproblemerne forøges som følge af klimaændringerne. Det kræver rettidighed og god pleje/vedligehold af vore vandløb (afvandingsgrøfter/kanaler), samt at vore drænrør har frit udløb, hvis vi fortsat skal kunne dyrke arealerne.

Kartoffelmark 1-10-2011 ved Sunds. Kartofflerne er rådne. Mejekurven kom for sent i Højris Å. Det kostede én landmand 150.000 – 200.000 kr. Da mejekurven først kom derud og skar grøde, sank vandet ½ m.

Udpegning af stærkt modificerede vandløb – dvs. vandløb med nedsat miljømål

De danske embedsmænd har valgt en anden tolkning af den Europæiske guideline til brug ved udpegning af modificerede vandløb end vore Europæiske naboer.

Af EU-guidelines fremgår det, at vandløb, som tjener til afvanding i dræned landbrugsområder, kan udpeges som stærkt modificerede vandløb.

Miljøministeriet afviger i udpegningen af stærkt modificerede vandløb fra EU retningslinjerne og fra vurderingen fra Danmarks Miljøundersøgelser.

EU retningslinjer for udpegning af modificerede vandløb

Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies, 2003:

Article 4(3)(a) lists the following types of activities which were *considered likely* to result in a water body being designated as HMWB*:

- navigation, including port facilities, or recreation;
- activities for the purposes of which water is stored, such as drinking-water supply, power generation or irrigation;
- water regulation, flood protection, *land drainage*;
- other equally important sustainable human development activities.

*Highly Modified Water Bodies

De danske retningslinier er kommet til at se således ud:

Danske retningslinjer for udpegning af modificerede vandløb Miljøministeriet 2008, marts 2008, bilag 12:

Hovedparten af de danske vandløb er gennem tiden blevet reguleret.

Disse reguleringer medfører som udgangspunkt ikke at vandløbene skal udpeges som stærkt modificerede områder.

Ingen yderligere instrukser i forhold til dræning og vandløb!

DMU udarbejdede en faglig rapport nr. 499 i 2004, som omhandlede anvendelse af Vandrammedirektivet i danske vandløb. De skrev følgende:

Danske vandløb har gennem årene været udsat for betydelig fysisk påvirkning i form af rørlægning og kanalisering. På strækningsbasis betyder dette at ca. 90 % af vores vandløb er blevet reguleret. Derudover foretages i de fleste vandløb et til flere årlige tilbagevendende grødeskæringer med henblik på at sikre de afvandingsmæssige forhold.

DMU's konklusion:

Som følge af ovenstående kan det derfor antages, at hovedparten af de danske vandløb kan klassificeres som stærkt modificerede.

Da 50-60% af det danske landbrugsland er drænet, er det af meget stor betydning, at vi får klassificeret vore vandløb korrekt. Vi har rigtig mange vandløbsstrækninger i Vandplanerne, som er fejlklassificerede, eller som helt burde udgå af planerne.

Fejlklassificeringen betyder, at vi skal nå en urealistisk høj målsætning i vandløbene.

Det er urealistisk at forestille sig, at man får vandløb fyldt af insekter, fisk og vandplanter ud af diverse sæsonvist udtørrede afvandingskanaler og grøfter – og det er netop det, man forudsætter i de vandplaner, der var i høring først på året.

Virkemidlerne til at nå en forbedret tilstand i vandløbene er reduceret grødeskæring og vandløbsrestaurering, som omfatter hævelse af vandløbsbunden og dermed vandstandsstigning i vandløbet.

Konsekvenserne bliver, som vi allerede i disse dage får en forsmag på, store oversvømmede landbrugsarealer og oversvømmede sommerhus- og byområder.

Det er meget vigtigt, at alle fejlklassificerede vandløb rettes i alle vandplanerne, og at afvandingsgrøfter og kanaler trækkes ud af planerne.

Det er ligeledes utrolig vigtigt, at der ikke indgår flere km vandløb i planerne, end finansieringen kan række til. Der er afsat 52 mio. kr. årligt til vandløbsindsatsen. Det rækker ikke til mange km vandløbsstrækning.

Det er meget vigtigt, at vi ikke melder større indsats ind til EU, end vi kan finansiere. Det, der står i planerne, må man formode, at EU vil holde os op på, på et senere tidspunkt, så det skal være realistiske mål.

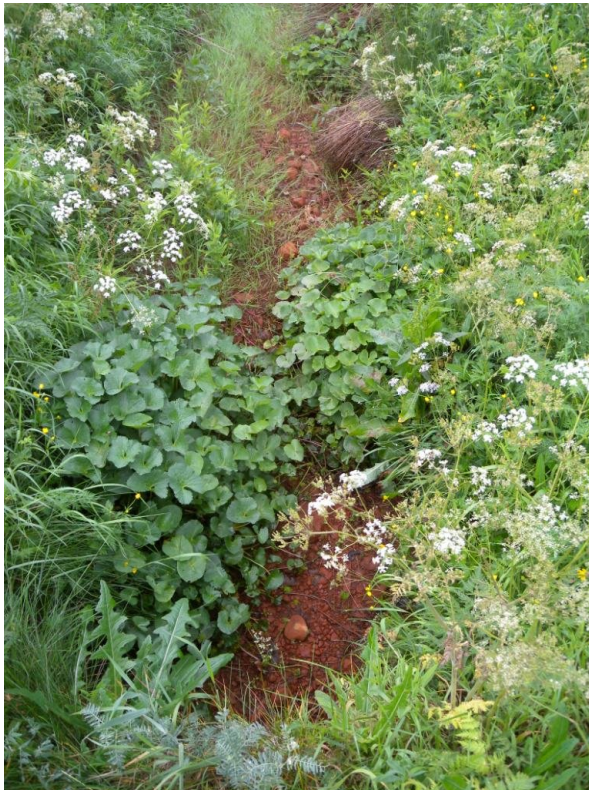
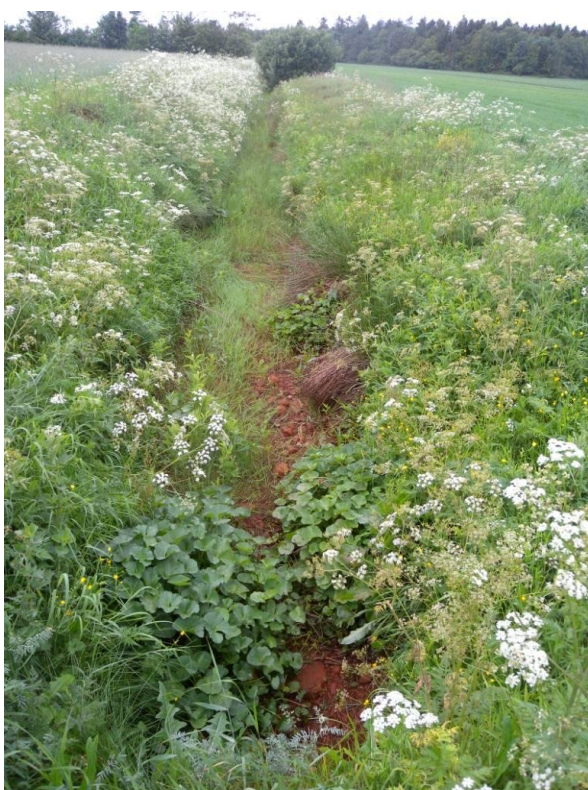
Eksempler på fejlklassificerede vandløb i vandplanerne:

Malmkær Bæk i Ikast-Brande kommune.

Naturligt vandløb i vandplanen, hvor der bl.a. skal ske reduceret grødeskæring. Det er en gravet afvandingskanal. Det fremgår af de gamle matrikelkort, der kan findes på www.kms.dk

Hallund Bæk ved Hodsager, 7400 Herning.

Her er igen tale om et vandløb, der er klassificeret som naturligt vandløb og tilhørende målsætning i Vandplanerne. Ifølge gamle kort er der igen tale om en gravet afvandingskanal (modificeret vandløb). Billederne er fra 10. juni 2011, hvor vandløbet var tørt. Det er ikke muligt at opnå en "god økologisk tilstand" i et vandløb der udtørre om sommeren.

Hallund Bæk længere opstrøms ved Ommosevej 4

Dette bør slet ikke indgå i en Vandplan. Der er tale om en afvandingsgrøft.

Tulstrup Afledningsgrøft i Ikast-Brande kommune.

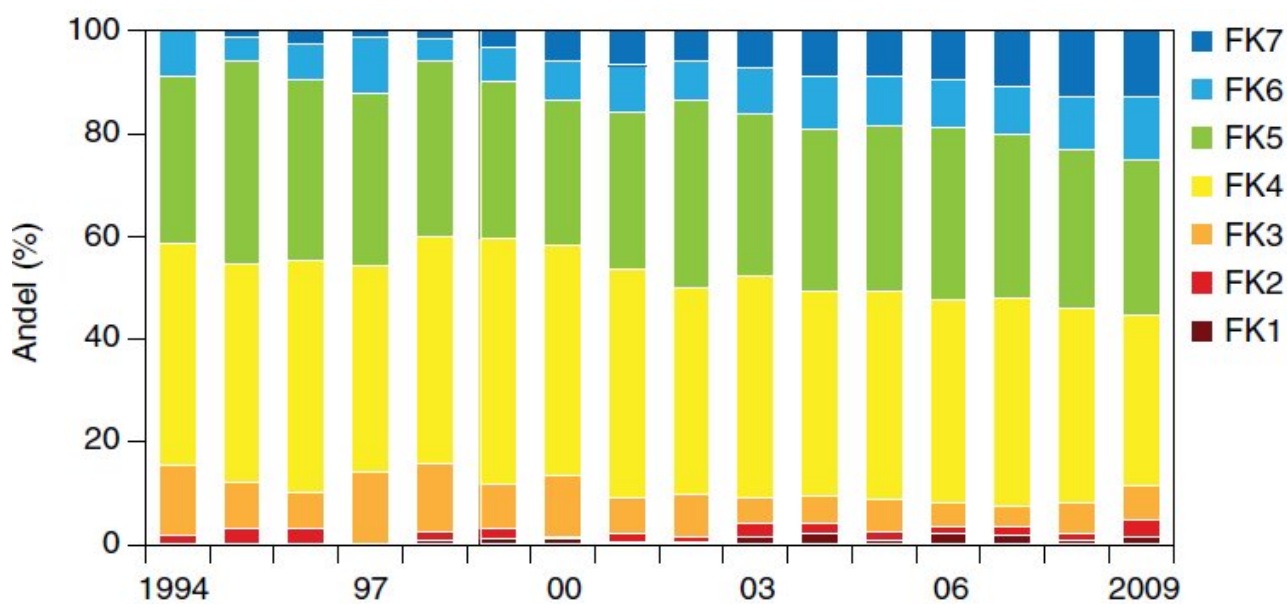

Grøften er klassificeret som naturligt vandløb af blødbundstypen. Det er en gravet grøft jf. de gamle kort. Den bør ikke indgå i en vandplan.

Mere fokus på spildevand

Tilstanden i danske vandløb er konstant under forbedring bl.a. pga. stadige forbedringer i spildevandsrensningen.

Faunaklasser i udvalgte vandløb i det nationale overvågningsprogram i perioden 1994-2009. Ref: DMU 2010

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) publicerede i 2010 en videnskabelig artikel, hvor det konkluderes, at organisk materiale fra spildevand er den mest betydende årsag til dårlig vandløbskvalitet. De anbefaler, at kravene til indholdet af organisk materiale i vandløb sænkes mere end hidtil vurderet. Et yderligere fald i organisk stof vil mange steder betyde, at reduceret grødeskæring ikke er nødvendig. Desuden gælder det, at når der bruges gamle vandløbsdata, kendes den aktuelle tilstand ikke, og at virkemidlet "ophør med/ændret grødeskæring" følgelig anvendes i vandplaner uden grund mange steder. Det vil være i strid med proportionalitetsprincippet, hvis der stilles krav om reduceret grødeskæring, hvor det er tilstrækkeligt at mindske spildevandsudledningen en smule, eller hvor den fornødne sammenhæng mellem grødeskæring og miljøgevinst ikke er godtgjort, fordi dataene er forældede.

Venlig hilsen

Heden og Fjorden Landbrugsrådgivning
v/ Miljøkonsulent Cand. Agro. Helle Borum